

ایلو پنه غاتیا

2 میکوپنه

یاد حیات: بس نے خبر حیاتی
(افضل مراد)

یاد حیات: مہروان آغخوار حیات نایات اٹ
(شاہ فیصل غمسار)

یاد حیات: استار شہید مس
(شکیل زہری)

3 میکوپنه

نوشتا تک: تخیل Imagination
(حسن ناصر)

4 میکوپنه

یاد حیات: غمخوار، حیات و
(سران شین)

یاد حیات: ادویات و حیات مرو
(رحیم زام)

5 میکوپنه

افسانہ: دھول انا توار
(ابرار برکت)

6 میکوپنه

سفر نامہ: مائیکیل اسکان ناحید آک (16)
(فیض بسیمگی، بسیمہ)

7 میکوپنه

افسانہ: عمید انا ارا تاک
(سکندر سالک)

خلقی دروشم: چنگی
(عصمت بلوچ)

8 میکوپنه

افسانہ: خمیس تاؤس
(یوسف عجب)

ہفتگی

All About #Brahui

کوئٹہ

براہوئی نابابت
براہوئی ٹی

تالار

سوج آتیاں خرننگ

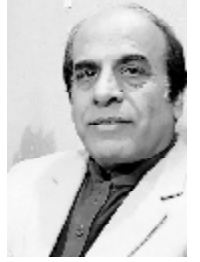
(شوگال)

داگر اک اسد پوسکن ءفکر و نظرا سے نادرک ءایترہ۔ ولے
داکان مستی پنگ ناگر ءد سوب آن کہ فن نوشتا سے نایا
اونا ہائی نایا اونا دروشم نا بندا و متنگ کیک، ولے ادب ناہرا
گر ء آتے پور و کنگ ناہیت ءاودا اسکان پور و متنگ اٹی
ء۔ مکتبہ درخانی آن بلیس ایو نا دور باری نا ادبی تنظیم
آسکان اگر فن کتاب آتا تقریظ آتا جاج ءملین تون خندہ
کہ سفت نار بیدہ بر جاج۔ بیرہ منہ ہیت ءہرا فتے داسکان
پاننگ ویات کنگ۔ و ہندا منہ بندغ نینے آن بیدس ایلو
کل ءشیف خلیہ۔ گر ء داگر انا ءکہ بروک آحالیت آتون
ادار ادار علم انا گیشتری تون براہوئی ادب نا چندی شیخ آتا
جاج ءملنگ۔ واسہ پوسکن ءفکر و نظرا سے تون داوخت
اسکان مروک آکاریم تاجاج ءملنگ۔

ایو دا پاننگ کہ ”داوخت اسکان براہوئی ادب بھلو نوشت و
بھلو نوشتوک ودی کنگ کتنے۔“ اگر دا مفروضہ ءساہت
اسے کن امن کنگے، تو دا ناوردی ٹی چندی سوب آک مونی
بریرہ، و داڑا بھاز خوڑتی اٹ گپ و تران متنگ کیک۔ ولے
اسہ ہیت اس اومیت نا ڈیو ءد روشن کیک کہ 1990ء
آن پدم یازیات براہوئی ادب اٹی فن و فی جمالیات نابابت
اٹ ہیت و گپ نا بناس۔ و ہندا زمانہ عن تقید نا بنائی آدور
ہم پاننگ کینہ۔ داکان مہالو براہوئی ادب اٹی تبصرہ غاتے
تقید نا بن تنگا کہ۔ داسہ ہم تقید نا پن آنت اس کہ نوشتہ
متنگ اٹی ءاوخت تقید نا گر ء آتے پور و کپک، و داوڑا نا
تقید کروک آک ستیے آن تینٹ نقاد جوڑ ء، او فک نقاد اریر
انس؟ داسوج تینا جاگہ غا، ولے اسہ ہیت اس دا جوان ءکہ
براہوئی ادب نا رواٹ بھاز انگا سوج آک چست متنگ
اٹی ء۔ اسہ دور اس گدرینگ کہ شاعری نا فن و جمالیات آ
ہیت مسکہ، ایونتر انا پو آ مروک آکاریم تاجاج ہم مونی پنگ
اٹی ء، نثری مواد آتیا ہور ہر فنگ انگ ء، ہیت کنگ انگ ء،

ہینکار و شوکار عبدالحمید قلات پرنٹرز ٹیل روڈ کوسٹخان ہینک کرسا 302
فیبر 1 پونیورسل کمپلیکس جناح روڈ کوسٹخان تالان کرے

تس نے خبر حیات
افضل مراد

تس نے خبر حیات
کہ مریک امر حیات
تینا رنگ و دروشم اٹ
متکن انگا او وزم اٹ
تس نے خبر حیات
خواہلک دتر حیات
موجائی ء یک زندہ
مقصد ء متک زندہ
دُن مریک او پانندہ
تس نے خبر حیات
ایتک اثر حیات
رنگ ء بے گناہی ایتک
دخت نا روئی ایتک
ٹھوکی ٹی جتائی ایتک
تس نے خبر حیات
دا ارے کسر حیات
پوسکن آ نشانی تے ٹی
تینا مہر بانی تے ٹی
تینا لا تمائی تے ٹی
تس نے خبر حیات
باز ار ہنر حیات
ای اریٹ ہزار آ تیبی

یاد حیات

مہروان آ غمخوار حیات نایات اٹ

دا دنیا بیرہ یات آتا اسہ ہندا سے، یات
آک ہموفا ہر ازنداٹ نن تون اور مریرہ،
ننا سنگت مریرہ، دن تو دنیاغان لگھ آ بندغ
آک کارہ، ولے یات آک ہموفا سہلرہ
ہرا فک دا دنیاٹی جوان ء کاریم کرینو، ہرا
انسان آتینن راہشونی نا کاریم کرینو، منہ
انسان ہندن ء مریرہ ہرا فک تیوی راج انا
خن پاننگرہ، ہرا فقا راجی کار یک اوقا جتائی
آن پد ہم یات مریرہ۔ غمخوار حیات اسہ
ہمون ء راجی ء استاد قلم کار، شاعر، راہشون
اس نس ہرانا یات آک ہراسہ است اٹ
زندہ ء غمخوار حیات صاحب تون مچ زند
اٹ بیرہ اسہ وار اوڑدہی مس۔ "انڈس
کلچرل فیسٹیول اسلام آباد" اٹی سچ دے
اسہ جاگہ غائسن۔ دا سچ دے کنا زندانا ہمو
گچین انگا دیک نسر، ہرا قیبی ای اسہ قومی
راہشون اسے تون اور ارسٹ۔ ای تینا زند
اٹ ادیب وایلو پیٹہ نا بندغ آتھون بھاز
اوڑدہی کرینٹ، ولے ہرا گڑا ء ای
غمخوار حیات اٹی خنٹا اودے پین کس اٹی

.....شاہ فیصل غمخوار

متگ نا سوب آن ای شہید غمخوار حیات
صاحب آن بھاز گڑا ہیل کریٹ۔ او اسہ
قومی ء راہشون اس متگ تون اور اور
مہروان ء سنگت اس ہم کس۔ اونا مہروانی
اونا مہر آتا خاس آکس متگ کچک۔ اسلام
آباداٹ براہوئی زبان نا شیر زال آقلم کار
لمہ طاہرہ احساس جنگ ہم پروگرام اٹ
ساڑی نس۔ ای غمخوار حیات صاحب ء
خنٹا واہر وخت آلمہ طاہرہ احساس جنگ
نا خدمت اٹ اختہ نس۔ دا بھلا ادیب
اسلام آباداٹ ہم تینا راج انا پیرا انگا قلم کار
لمہ طاہرہ احساس جنگ نا خدمت ء کریکہ۔
داکان بیدس غمخوار حیات صاحب نن تون
زندگی ٹی اولیکو وارا اوڑدہی کرینس، نن تون
اونا رویہ ہندن نس کس پاپے نن اونا ارا نا
باقی اُن۔ اونا مہروانی اونا علم ذہانت ء ای
خسا اوڑان بھاز متاٹ مسٹ۔ ہموخت آ
ای اونا اسہ فوٹو اس تینا فیس بک آئی ڈی آ
شہینک کریٹ اوڑا لکھاٹ "غمخوار حیات
تینا مت تیبٹ ء"

اوتینا لمئی آ زبان براہوئی نا خدمت کنگ
کن ہر جاگہ غاہر پروگرام اٹ تینے ساڑی
کرسا براہوئی زبان نا نمائندگی ء کریکہ۔
اسلام آباداٹ اوتینا کتاب "بھاز ہننن ء
مست ہم اوڑتون سفر نامہ اسے نارداٹ
ہیت گپ مس۔ ہفتہ نادے اونا سہب انا
سلام بس توای ہم جان کش کرسا اوڑا سہب
انا سلام اس مون تہٹ۔ دیر ء معلوم س دا
اونا گڈ یکو سلام مروء۔ نیروچ آن گڈ

استار شہید مس
شکیل زہری

است آتا ننا سیبو ہم قرار شہید مس
کشکا سفا تھانے غمخوار شہید مس

ہر سوچ اٹی او سکہ ہر خیال اٹی او سک
نوشکل ٹی کس دخت اس واشال اٹی او سک
ہر مجلس و دیوان انا استار شہید مس

بھاز مشکل آتین پد غمخوار اس جوڑ مس
دشمن تے ساچو اتھنے دلدار اس جوڑ مس
ارمان تا اونا گلشن ء ہشار شہید مس

اور تہبہ ء شہادت نا کٹانے ہر ٹیکل
دا گلزمین نا خمب اٹی خاچانے ہر ٹیکل
کل سنگت آتے او کرے اشکبار شہید مس

سنگت اس اونا شہادت نا حوال ء تس تو کنا
نت تینا ساہ یلہ مس۔ واروار اُست ء تینا
تسلی ترسا پارہ ڈاروغ اس مروء۔ یا خدا
داہیت ء دروغ اس کیس۔ ہرا وخت آ آی
کماش عزیز آبادی تون فون آ حال حوالی
مسٹ تو اونا ہونگ نا تورا کنا است ء کپ
کرے۔ کنا خن تینا ہم مخوبیک آک
عجب روان مس۔ ای ہندا خہ کریٹ تینے آرا
غان تینا سر کریٹ تینا لائبریری ٹی اونا ٹیک
کروک آ کتاب "بھاز ہننن ء دتر نا" ء
ہر سا ظالم آتے بد دعا کرسا پارہٹ: "ظالم
آک ننا خن نا دیدہ ء کشارے، خدا نے ہم
اسے ناحق شہید کریرے۔ ایو شہید نا یات
آک ننا است اٹی ء او مہروان نایات آک
ہروخت حیات ء۔

نی کُسس علم انا استار سنگت
نی افسس سُن مسک شار سنگت
ہر کس ء ہر کسے غمخوار پاک
ای دیر ء پاو پا غمخوار سنگت

نوشتانک

تخیل Imagination

ادب و فلسفہ نا تاریخ اٹ تخیل ۽ بندرغ نا ذہن انا اسرا ہم ۽ تخلیقی طاقت اس تلکک۔ تخیل ذہن انا ہمؤگشاد ۽ ہرانا مکک اٹ بندرغ تینا احساس و آزمونده و مشاہدہ ۽ اسہ پوسکن ۽ معنہ و جمالیاتی ۽ دروشم اسے ٹی مستی ایتیک۔ ہندا طاقت شاعر و ادیب ۽ ہندالانج جوڑکیک کہ اوپشن نا (خارجی) گواچنی تے بیرہ بیان کپ بلکہ او فتنہ اسہ پوسکن ۽ معنہ و فنی زیبائی اس اسیتے۔ ہندا سوب آن تخیل ۽ نئے بیرہ شاعری بلکہ جم بندرغ نا تخلیق نا بند او سر پند متلکک۔ بلکہ ہندا تخیل نا بال پوسکن ۽ جہان اس تخلیق کنگک نالانجی ایتیک۔

انسانی ریبیرہ نا گیشتر فکری و فنی سر سہیک، فلسفہ، ادب، فنون لطیفہ و سائنس انا ایجاد آک اسہ اسہ دروشم اسے ٹی تخیل نا تورو آک ۽۔ اگہ بندرغ تون تخیل نا طاقت منوکہ تو او بیرہ ہمؤگشاد سر پند مسکہ ہرا بیرہ او ناخن تا مومن آسٹری ٹسر۔

ادب نا جہان اٹ تخیل نا اہمیت پین زیات گیشتر مریک، اتنے کہ ادب نا سخت بیرہ گواچنی تا بیان اف بلکہ حقیقت ۽ اسہ پوسکن ۽ جمالیاتی و فکری دروشم اسے ٹی پیدوار کنگک ۽۔ شاعر یا ادیب تینا آزمونده، مشاہدہ و احساس آتے تخیل نا مکک اٹ ہندن رددو بنداس ایتیک کلس و پاش آگواچنی ہم اسہ بھلوگشاد و یکہ ۽ دروشم اسے ٹی اسہ بھلو معنہ اسے نا گمان اٹ بدل مریک۔ او گواچنی نا پیدوار تون او اسہ پوسکن ۽ درک اس ایتیک۔ ہندا سوب آن چندی نقاد آک تخیل ۽ ادب نا ہر وہ پک کیرہ۔

ایون تینا دانوشتانک اٹ تخیل نا جم معنہ ۽ فلسفہ، نفسیات و ادبی آدیک اٹ ہند

کنگک نا کوشت کینہ و داڑتون اواردے کی و دے مک پارا نقاد آنا نظریہ غانا ہم چاچ ۽ ہلدیہ تاکہ دانا جم معنہ ۽ اسہ تالان ۽ گشاد اسے تون گرومی اٹ سر پند مرین۔

..... پروفیسر حسن ناصر

بیرہ تصور یا گمان اس اف بلکہ اسہ جم تخلیقی ۽ گشاد اسے ناعمل ۽۔ فلسفہ نارداٹ تخیل ۽ ہرن تو پنی آ یونانی فلسفی ارسطو نا زرداٹ تخیل حواس و عقل انا

اگہ زن دانا لغوی معنی ٹی دژن تو دا لوز عربی زبان نا لوز خیال آن پیش تمانے ہرانا ویدن ذہن اٹ اسہ عکس یا فوٹو اسے گشنگ یا اسہ ہندن ۽ گڑا اسے نا گمان کنگک ہراخن تا مومن آسٹری اف ہرانا چ ۽ وجود اس اف ہراخن تا مومن آپاش غنگک۔

ادبی اصطلاح ٹی تخیل ہمؤچنی طاقت ۽ پارہ ہرانا مکک اٹ بندرغ تینا آزمونده یا تجربہ جوڑہ یا احساس و مشاہدہ ۽ اسہ پوسکن ۽ تخلیقی ۽ دروشم اسے ٹی مستی ایتیک۔

رومانوی نقاد سیموئیل ٹیلر کورج تخیل نا بارو اٹ نوشت کیک

Imagination is the shaping and modifying power of the human mind

دانا بابت تخیل انسانی ذہن انا ہمؤ طاقت ۽ کہ ہرا آزمونده غاتے اسہ پوسکن ۽ دروشم رددو بنداس ایتیک۔

اردو نقاد وزیر آغا نا رداٹ تخیل بندرغ نا شعور نا ہوموزندہ غا طاقت ۽ ہراچٹ ہلوک آ

آزمونده غاتے اسہ جمالیاتی ۽ دروشم اسے ٹی بدل کیک۔

Imagination is a necessary ingredient of perception itself

دانا بابت تخیل انسانی ذہن انا ہمؤ طاقت ۽ کہ ہرا آزمونده غاتے اسہ پوسکن ۽ دروشم رددو بنداس ایتیک۔

داک دگواچنی نا پارہ غا اشارہ کیک کہ تخیل

یعنی کہ بندرغ گواچنی ۽ سر پند منگ کن ہم تخیل ۽ کاریم اٹ ایتیک۔

نفسیات نا آدیک اٹ تخیل: شاعری نا بیان: آسمان ڈغار نا ڈکھ آتے

نفسیات نا چا ہندا رسیگمڈ فرانیڈ نا بابت ادب و فن اٹ تخیل مدام دمب مروک آ است خواہی تادرشانی مریک۔ او نارداٹ: Creative wrieries are day-dreamers who transform their fantasies into work of art"

ادیب یا نوشونک تینا ق تے یا خیال آتے فنی غالف اٹ بدل کیک، دن کہ: اسہ چٹا اس گوازی کرسا تینے اسہ بادشاہ اس گمان کیک۔ گواچنی ۽ بادشاہ اس مفک و لے تخیل نا مکک اٹ او اسہ ہندن ۽ جہان اس جوڑ کیک یا تخلیق کیک ہراڑے او طاقتور با اختیار ۽۔

اصل اٹ طاقت و اختیار او نا است خواہی پاس یا خواہ ہنداری دا او نارشانی ۽ کیک۔ ہندن کارل یونگ انا زرداٹ تخیل بندرغ نا جم لاشعور تون گنڈو ۽۔ او نا بابت ادب اٹ چندی علامت آک ہندن ۽ میرہ ہرا جم انسان نا آزمونده غاتا نمائندگی ۽ کیرہ۔

ادب اٹ طاقت و اختیار او نا است خواہی پاس یا خواہ ہنداری دا او نارشانی ۽ کیک۔ ہندن کارل یونگ انا زرداٹ تخیل بندرغ نا جم لاشعور تون گنڈو ۽۔ او نا بابت ادب اٹ چندی علامت آک ہندن ۽ میرہ ہرا جم انسان نا آزمونده غاتا نمائندگی ۽ کیرہ۔ دن کہ

دے۔ زندوروشانی تازمی۔ بھیم خلیس ما پوسی جہالت یادیر۔ زندانا علامت ہرا تم شاعر دا علامت آتے تینا تخلیق اٹ کاریم اٹ ایتیک تو خواگر (قاری) نا ذہن اٹ اسہ گڑمب ۽ ویدن اس یا تاثر اس ودی مریک۔

دے کی پارا نقاد آنا نظریہ غاتا چاچ ۽ بلین تورو مانوی نقاد کورج تخیل ۽ اراش اٹ ونڈ کرے۔

اولیکو primary Imagination

ثانوی تخیل secondary Imagination

اولیکو primary Imagination

اولیکو primary Imagination

اولیکو primary Imagination

یادِ حیات

غمخوار، حیاتِ ع

غمخوار تینٹ پارسی نے کہ ہرانا پن آ کتاب اس ارے اوزندہ ع۔ تو گڑ ان امرپان کہ غمخوار دا دنیاغان ہنا۔ غمخوار ہموخت اسکان دادھرتی آ حیات ع ہر اتم اسکان کہ دادھرتی آ آسہ ہم خونک ع بندغ اس ارے۔ اسٹ اس ہم اونا کتاب آتے خونک ہموتم اسکان حیات حیات ع۔ غمخوار نا پیرہ جون ہنا۔ اوسک بیرہ اونا جون ع داد دنیاغان دریرولے اونا سوچ اونا فکر اونا روح اونا کتاب آتا دروشم اٹ ہنداڑے ہندا دنیاٹی نانا نیام اٹ ساڑی ع۔ ہر ہمو بندغ ہرا کہ اسہ کتاب اس لکھانے اوہر ہموخت آ ودی مریک ہرا وخت کہ کس اس اونا کتاب ع اونا سوچ ع خونک۔

.....سراج مشین

اسٹ چٹنگ کپنہ۔ ہندا ڈول اٹ اینو اگہ غمخوار نانا نیام اٹ اف، ولے ن تون اوار ع، تینا ہمو سوچ و فکر اتون۔ تینا ہمو پختہ انگ خیال ع کتاب آتا ڈول اٹ نانا نیام اٹ اسان تون اوار ع۔ داڑان بیدس چندی لکھوک آتا بارواٹ اگن خوانن یا ہرن تو اوا اینو آن ہماز مہا لودا دنیاغان ہنا تو ولے اینو ہم ن اوقا کتاب آتے خواننہ واوختے زندہ تمان۔ کس اس سے سد، چار سد سال مست اسہ کتاب

اس لکھانے، داسہ داد دنیاٹی اونا پن وڈس اف ولے اونا ہمو کتاب اودے داسکان زندہ تمانے۔ مخلوق اینو ہم اودے خونک تو اودارہ مخلوق نادماغ اٹ ودی مرسا اسہ پوسکن ع زندا سٹی بریک۔ ہندا ڈول اٹ غمخوار نا جون انا ہنگ اونا سوچ و فکر انا ہنگ اف۔ بلکن اونا ہنگ اونا سوچ ع اونا خیال ع اونا لکھوک آتے پن پختہ کرے۔ اینو ادا سہ جوزہ اس تس ہنا کہ جو انگا سوچ انا دشمن آک چندی مریرہ ولے اونا دوست آک اداکان ہم زیات اونا شرف است آتیی جاگہ کرینے۔

مریرہ۔

اسہن نن بندغ آک زنداٹ بندغ ع قدر تقنہ ولے کہنگ اٹ پداونا بارواٹ مچے بھاز جوان ع ہیبت کینہ۔ حیاتی چوہ حیات نس تو شاید اودہم ہندا سوچرو کہ ا دی ن بھلو ہستی اسے اٹ۔ کنے بھاز ارمان بریک چوہ ہرا بندغ آتے ننے زنداٹ قدر توتی ع اوفتے زنداٹ نچ ع قدر اس تقنہ و کہنگ آن گڈ اوٹیکن تولنہ خونیک شولنہ۔ ولے اینو حیاتی کن مخلوق نا دا مہر ع خونہ اوقا دا

☆☆☆☆☆

اوحیات ع حیات مرو

رحیم زام

دا درحق انا توار ع کہ حیاتی ع حیات دُن شہیدی نامزار ع کہ حیاتی ع حیات دامریدی ٹی قلم ناسم سہوئی تو مریک نصیری و کرآر ع کہ حیاتی ع حیات اوحیات ع اونا دُر داندہ بنو ع پھل مدام دُن کہ بلسم و بہار ع کہ حیاتی ع حیات زندا طور ع کرے تس دا کلہو نم تے دروک اف کسر داسہ تہار ع کہ حیاتی ع حیات

تاثر تون اوار اسہ بسد ع معنہ اس پیدوار کیک۔ دے کی پار انا نقاد آک دُن کہ کولرج، ایلپٹ و چرڈ مرے یادے نکلی نقاد آک حسن عسکری، نارنگ، وزیر آغا و سلیم اختر دا تیوی تخیل ع تخلیق نا بنداوی تک پارینو، ودا ہیبت انا گمان تسنو کہ تخیل بیرہ ادب اسہ عکس کشی اس اف بلکہ معنہ نا تخیل و بندغ نا آزموندہ غانا گچین ع رود بنداسے۔ ہرا ادب نا سوگوی تون اوار خواگر (قاری) نا ذہن اٹ اسہ پوسکن ع جمالیاتی پالواس مستی اتیک بلکہ اوڈن اسہ یکہ ع فکری جہان اس ودی کیک۔

اظہار۔۔۔ دے ہر اتم کی ہلینگا تو بہزن گمان مس کہ وخت انا کتاب ناسہ پنہاس ایرمس۔ تو دا تیوی شرہ و مثال آتیاں دا کتیا غاسر مرینہ کہ تخیل بندغ نا ذہن انا ہمو تخلیقی آ گشاد یا طاقت ع ہرا تجربہ یا آزموندہ و مشاہدہ غاتے اسہ پوسکن ع معنہ و مسخت اس اتیک۔ فلسفہ ٹی داحواس و عقل انا نیام اٹ اسہ ہم گرنجی اسے نا کاریم ع کیک۔ نفسیات اٹ دا بندغ نا لاشعور و جوزہ غانا درشانی جوڑ مریک۔ ہندن ادب اٹ دا جمالیاتی زیبائی و گچین آ

طاقت ع ہرا گواچتی ع اسہ پوسکن ع معنہ و پوسکن ع جمالیات اس اتیک۔ اونا بزد اٹ تخیل ادب اٹ حقیقت و احساس نانا نیام اٹ اسہ پول اسے نا کاریم ع کیک۔ اگہ نن تخلیقی عمل و تخیل نانا نیام اٹ سیالی نا جاج ع بلین تو ادا بی تخلیق لس وڈاٹ مسہ رود بند آن تدسا سہ دروشم اس بلیک۔ مشاہدہ، تخیل، اظہار۔ مشاہدہ نا وڈک۔ شاعر دے ع کی ہلنگ آ خنک۔ تخیل۔ دا منظر ع زندا نا ایری نا گمان اٹ مستی اتیک۔

تخیل

Imagination

.....3 میکو پندہ خان برجا

گوپی چند نا بابت تخیل زبان نا گشاد ع شاپیت کیک۔ اونا پانگک ع کہ " تخیل ادب اٹ معنہ نا تخلیق نا بنداوی شیخ اسے۔" داڑان دا گمان پک مریک کہ تخیل زبان نا معنہ نارداٹ گشاد ع زیات کیک، واوٹی معنہ نا چندی پالوتے پاش کنگ تون اوار لوز

افسانہ

دھول انا توار

3

کشت جوڑ متنگ نس، ولے خیر جان
کشت ناگنڈ آ اسل نگاہ شاخو کہ بلکہ او
ہرا کہ کہ کاریم کروک آ ورناک چکو غلطی
اس کیرہ اخس ہیبت لکری نا بندغ آک

..... ابرار برکت

تیرہ تا۔ او ہر خلق انا اسہ ورناس دیر متنگ
اٹی اختہ نس، دم درینگ ناسوب آن دیوال
آ جو کہ نس، لکری نا اسہ بندغ اس بس
اودے زورائی دھکے تس، خیر جان نا اُست
سفالار کریکہ، ولے اودا پہہ نس ہر اتزان
کہ دھول یک اودے پین کس کپک،
استے کہ او ہندا پہہ نس کہ کنا دھول انا توار
اٹی اسہ آشوب اس بندغ۔
مخلوق ارغ کنگ، وژ وژ نا کشت گنگر خیر
جان کن اسہ متنگن، رکا بی سیٹی دینخ اس
کشت ایبر خیر جان دیوال ناگنڈ آ لنگر
بیگن چناتے خنا ہرا انتظار اٹی نسر بلکہ
گرداس سچے ماس تے گنیر، خیر جان اوتھیا
ہندا سوچ خلک کہ ای امر کتو خلق انا چنک
لنگر آ کشت آتے دوخلو، ولے اودا ہم
پہہ نس کہ کنا دھول انا توار اٹی ہم ہمت
ساڑی ع ہرا بھاز دخت لنگر بیگن مخلوق ع
سیرتیک۔

انگت کپاری ع برجا کنگ کن لکری نا
مون اٹی ہرا بندغ نس، مراد بخش او مانیک
پڑو کرے کہ داسہ کپاری ع پین زیا کنگ
کن تینا مہمان نا خاطر خلق انا بی آ دھول
خلوک خیر جان نئے تینا زیا غا دھول اتون
چاپ کرفو۔ داسہ ای توار کیوہ خیر جان ع کہ

کرف نا دھول انا توار مخلوق ع خوش خنگ
اف بلکہ اوفتے پین مونجا کنگ ع۔ مراد
بخش ہنا خیر جان نا خف اٹی پارے او خیر و
سیدھا مر، نا داغ تو جوان ع؟ نی انت
کنگ اس؟ مگہ دامرک اسے، صاحب نا
مہما نک نا ڈو آن بور متنگ آ گہ داسہ نی
گچین دھول خلوتو لیس گڑا نا خیر مفر و۔۔!

خیر جان اودے سچ ورنی تہو، داسہ خیر
جان ماڑی نا بوزی ع ہر تو کہ بلکہ دیوال آن
پیشن ناگنڈ آن والنگر، غریب خلق انا
چنک دکا کپاری ع ہنگ نسر۔ اسہ چنک
پینکنی آن دیوال آ جو کہ خلکو س ہرا کہ۔
خیر جان نا اُست اٹی مسخت اودے پین
بیدار کرے۔ او دھول انا چٹ ع دینخ اس
پین ہیٹ کرے داسہ خیر جان ہرا کنا دوک
داسہ کنا منشا اٹی افس بلکہ دھول انا دوٹی ع دا
مخلوق ع بیدار کنگ کن بیدار ع۔

لنگر وغریب تا مرضی ع۔
دا ہومخلوق نا توار ع کہ ہرا فتنے چپ کرینو،
ہرا فتنے گنگ جوڑ کرینو۔ اینو انت اس
مریک ہومقراضی آمریک۔
خیر جان ولدا لٹ ع داوار دھول انا اسہ گنڈ آ
خلک ہنڈن غو توار اس کرے دھول کہ لگا
زمیز تا پنگ نا توار ع۔ اودنخ اس لٹ ع
تیز کرے ہنڈن لگا کہ بھلو طوفان اس
پنگ ع۔

کپاری اٹی خنس خنس شروع مسک۔ لکری نا
رنگ خنس مسوس۔ اودے لگا دا پیرانگا
دھول نا تخت و تاج چیلنج کنگ ع، کنا کھلنی
ع منپک۔ او۔۔۔ خیر و۔۔۔ تیز غو توار
اس خلک لکری۔ بس کر۔ دا انت بد تمیزی
کنگ اس؟
خیر جان کاٹم ع بوز کرے اولی وار تینا خن تے
لکری ناخن ہیٹ خلک پارے، اونا خن ہیٹ
خلیس الو۔ خیر جان کرار اولے رعب دار ع
توار اسے اٹی پارے اگہ نے دامحوس مریک
کہ دھول انا توار اٹی ڈو داس ارے گڑا دقتصور
دا دھول انا اٹک بلکہ دا چا گڑ دنا ع۔
گل کپاری اٹی چچی مسک دا توار دھول انا
اولی ہمو توار نس ہرا لکری نا ماڑی نا دیوال
آتے سرنے۔ (برجاء)

لکری نا بندغ مراد بخش ولدا واپس مس،
شارائی چچی تالان مس۔ خیر جان بے آرام
مس تینا واسکت ع پینا و پیشن مس۔ شارائی
چکر کنگ ع برجاتنا۔

ہرا کہ مخلوق خلیس آن تینا ہرا تادگرہ غاتے
بند کنگ نسر۔ او خنا کہ لکری نا گڑا اس بندغ
نا مون آ اسہ نیازی اس پیر غ دو تفوک
خواست کنگ ع کہ کنا اسٹ آ ہیٹ ع
دچو۔ ہندا نا پال تینا کنا نواسہ زندہ ع
اگہ نم دادے دریرے ای تینا نواسہ ع پال
ہرا کان تروٹ اتنے کہ اونا نواسہ نا اُست آ
پال تنگ نا و ہندا ہیٹ ع۔

خیر جان نا خف اٹی نیازی نا ہندا توار پنگ نس۔
خیر جان نا اُست سفا ترخا۔ خیر جان نا خف
تینا ہمو توار پنگ نس ہرا توار لکری نا ظلم و
جر بے انصافی تا و آن کوٹی نا خلق اٹی
ڈمب ہلوک نس۔ ہنڈن خیر وگی ہیٹ
آ سزندہ کشسا تینا اُرا غا ہنا۔

ہرا تینا دھول ع ہرے چارائی پیرا ڈا کاتے
تینا سینے اٹی خلک پارے کہ اے کنا باوہ نا
دو تاشانی پگہ تے تینا تال ع خلوی اف بلکہ
مظلوم تا توار جوڑ مروٹی ع پگہ نا توار آن
لکری نا ماڑی لڑو ہراڑے انسانیت ع
ملنڈی جوڑ کنگا نے۔

ہنڈن خیر و شام آ آرام کرے پگہ سہب انا
مہا لوبش مس خسی اٹی ناشتہ کرے۔ دے
پور و پاش کریس خیر جان تینا متنگن آ چوٹ
آتے بیسا لکری نا ماڑی کن پیدل پنگ نا
بنا ع کرے۔ کسرا اٹی نہادی آ بھلا بھلا
گاڈیک لوڑ بش کرسا لکری نا ماڑی کن
پنگ ع، گاڈی ہیٹ تو لوک بندغ آک
کاٹن شاشن نسر اوفتے سچ ع احساس اس ہم
الوکہ دا مخلوق گاڈی تا تیز پنگ اٹی لوڑ اٹی
ڈمب بلیرہ۔

ہرا وخت پیدل دھول بڈ آ خیر جان ماڑی نا
درگہ ع سراس اودے پٹ و پول اٹی دلیل
کننگا۔ دادے پین انت پٹ و پول کرون
دا کماش تو دا دھول آن بیدس واپین انت
اس مردو؟ نا کو تری خدا ہیٹ آتے لکری نا
اسہ باڈی گاڑا اس کرے۔ خیر جان ع
پارے مستی ہن۔

خیر جان جھٹی ہنا اونا خنگ گرو شک تسر کہ
اسہ گنڈ شربت خلکسر ایلو گنڈ آن دیگ
آ ہیٹ ہرا کشت و چندی وژ انا جوڑا سمر
اوقنا زبا دس۔ ولے ہرا وخت دیوال ناگنڈ
آ ہرا وڑے خلق کوٹی نا پینگن چنک سلوک
نسر ہرا فتنے جھٹی پنگ نا موکل الو اوس مر
آن مرارہ ہرا اوقنا خید آ تینا لکری نا اُرائی
سرسوسر۔

خیر جان نا اُست پرمسوس اودھول ع بھاز
سوگو تروے اودے دا چا ہنداری نس کہ لایینا
شام اونا فتن و زندانا بھلا امتحان ع۔

ماڑی نا بھلا حویلی مہمان تینا پُرس، بھلا
بھلا کار و باری بندغ آک، سرکاری افسر
آک، مر و خوک آن بروک آ سردار و
لکریک، ملک و میرک تینا گرو شک تروک
آ گاڈی ہیٹ برس نسر۔ ہر گنڈ آ مجلس
خنگ نا کو تنگ نسر۔

ہروڑا نا زبا تروک ع عطر و سینٹ خلکو سر، سچ
آ ماڑی اٹی وژ وژا نا زبا تالان نس۔

ماڑی نا مون آ اسہ بھلو لوسی اسے آ تو لوک
لکری چو و پوشاک آن ہلیس بوٹ
آتسکان خین ہیٹ تینے زیا کریس،
مہمان تے بچیر کرسا س، اونا چہرہ غا غر ورو
تلمبر نس، اونا انداز آن معلوم مسکہ کہ او تینے
ڈغار نا خد اپہہ مریک۔ مارتے ہرا نا برام
نس، او ہار اس پیناس او ہیرائی خلوک
نس، دوٹی تے گانول زی آ ہم بہرائی زیا
کریسر، گل و بال بختہ نس، تینا باوہ نا
خوک تو لوک نس۔

خیر جان چار دیوالی نا اسہ گنڈ اسے آ تو لوک
نس، دا گل چا گڑ د ع پنگ اٹی اختہ نس۔
اڑے دینخ اس روشنائی کم نس، متنگن ع لوسی
اس پات انا نس، ہموڑا تو لوک نس۔ اونا
خوک آ بھلا بھلا دیگ آ ہیٹ وژ وژ انا

افسانہ

خیرجان تاروس

جگلی والا ہوٹل آتا مومن آدھل ناخوک آپرچ آٹو لوک آدا چار بندغ تینا دنیا ئی ڈب نثرہ۔ پڑی ناوا پارک، ڈیوراک، ایلو خلق آتینا بروک آ مخلوق نا بھلو کچ اس چا کنگ کن مہر دل نا ہوٹل آ بسکہ۔ مہر دل ۽ تعلیم تو اوولے گراک آتے تو تینگ نا علم کچ آن زیات نسکہ۔ سرکاری نوکر آتینا بیدس لس بندغ اسکان اونا گراک نثرہ، اگہ گواچنی ہر اسد تو سر حال آتا بارواٹ اونا دا جگلی آ ہوٹل ہڑدے نا اخبار آن کم آلو، جس اگہ ڈرملکی، ملکی یا خلقی سیاست نا سر حال آہیت منگ ائی نسکہ، تاو یو بھو غا موسم، گوازی، تعلیم، ادب و شوندری نا سر حال آک شہرہ جوڑ نثرہ۔ ولے ہیبت داڑے ایسر متو کہ اتنے کہ خزانہ چوک آ ٹولی ہم ہنداڑے ہڑدے بسکہ۔ ممتاز، خیرجان، نادر و شریف کبھی سال آتینا خزانہ پکارہ، سراوان و جھالاوان نا ہر علاقہ نا بارواٹ معلوم داری وقتون گنج نس۔ خزانہ چوک آدا ٹولی بھلو وخت اسے آن مہر دل نا ہوٹل آتو سک۔ ٹو تاٹو چا وارغ وام تینگ نا ریبہ ہم برجائس۔ ولے مجال ۽ کہ تینا خاص اگہ گراک آتینا اُسٹ ائی کے یا او فتنے ناراض کے۔۔۔ اسہ نوک نکار تون دا ٹولی آن پیبہ غاتے کشا کہ۔ مہر دل اینو ہم بوگ شوگ نا تب ائی نسکہ۔ دُخل نا نخوک آٹو لوک دا چار سنگت آن ممتناز نا نخوک آمرسا آسکاری اٹ پارے کہ داوار اگہ گراک دو بس تونے اُسٹ آن ڈیورے۔ ممتاز ہم ہشتندہ اسے تون ورندي ترسا پارے کہ گنج مریک گنج۔ داوارا ویت زیات ارے۔ شریف، مہر دل و ممتاز ۽ دا ہیبت و گپ آختا تو مہر دل ہشتندہ کرے ولے شریف اونا دا

..... یوسف عجب

اس۔ شریف اُسٹ ائی دُعا کنگ ائی کس کہ زند ائی اسہ وار گراکس دو برے تاکہ مہر دل کون اگہ بندغ آتا با تو بند مرے۔ شریف ساف کہ اتنے دن زواست ائی کر یکہ یا کہ داسہ سار چائی بیماری اسے نا گواچی کس۔۔۔؟ اینو داو پیرہ شام تنگ کن ہر وک کس۔۔۔ روشن آدے خفتن ائی بدل مس۔ سیاہ کونا مش تا مونی دانن ۽ پین مونی کنگ ائی سر سبب منگ ائی الو، جچی ہر جہہ تینا دام ۽ ہر وک کس۔۔۔

تینا وس انا کچ تالان کنگ ائی کس۔ ہر چار سنگت تینا بیچ، ٹیکم، کدینہ، نارچ و ڈیٹیکٹر تون اورا سیاہ کوہ نامش آناخوک ملکی ۽ دُغار اسے ئی مہالو آن جُھوک آجا کہ غا سلوک نثر۔

شریف ڈیٹیکٹر دوئی داری کس کہ سنگت آک ہر اتم اودے موکل ایتر کہ اودا مشین نا کمک اٹ خزانہ نا پنگ ۽ بنا کے۔ اونا ایلو سنگت آک ہم اینو نچے پین ایشانی خنکارہ۔ جٹ اسے آن پدمناز، شریف آ توار کرے کہ ادیش مرے و ڈیٹیکٹر ۽ دُغار نا بائع اٹ چریفیساکے۔

شریف، تینا کاریم نا بنا ۽ کرے۔۔۔ جٹ اس جوان ڈانگ ایگ چریکسا کرے ولے ڈیٹیکٹر نا توار آلو۔ نادر و خیرجان ہم چپ ٹولوک دا ندرہ ۽ ہنگ ائی نثرہ۔ خیرجان ہڑوے پر غشا شریف و ممتاز آ توار کرے چا وہ کہ نئے اٹ متو۔۔۔ داسہ نناوار ۽ دا ہنگ تون اودرندي تس کہ بہو نم ہم کو شست اس گبو۔

”ہر بوتے کہ دا خراب توف؟“ نادر سوچ کرے۔

”نہ بابا اُسل جوان ۽“ شریف توار کرے۔

نادر ڈیٹیکٹر ۽ دوئی ہرنے، ہمو نخوک اٹ چریفنگ نا بنا ۽ کرے۔ خیرجان اوزتون ہم گام کس۔ ایلو سنگت آک خن تے او فتنے ئی سخت کریر کہ یکدم اسہ چکلو ڈپ اسے آ سر منگ تون مشین پیپ پیپ کنگ ۽ شروع کرے۔۔۔۔ شریف تینا جاگہ غان بٹھا۔ ہندا ۽۔۔۔ ہندا ۽ کرے کر سا خیرجان و نادر ناخوک آسر مس۔

ڈیٹیکٹر ۽ ولدا ہمو چنکا ڈپ انا ڈاپارا اپار چریفیر، اونا توار دا ٹولی نا اومیت آتے پین سوگو کرے۔ اسہ ایلو تون اوفا سفا اگہ نیت نیٹ کہ اوفا ارمان تے پور کنگ نا ڈرگہ غا سر کرے۔۔۔ اوفا یقین پین مٹھتہ مس۔ خوشی آن ہشتندہ جوڑ تینا تا چاپ خلنگ ائی کس۔

شریف بیچ و ٹیکم ۽ خواجے۔ سنگت آتے ہمو چنکا ڈپ ۽ مٹھنگ نا موکل تس۔ خزانہ نا اومیت آختلک آڈپ بھارتخت الو۔۔۔ دُغار ائی بیچ و ہنگ ائی نسکہ۔ مٹھک ہم بلہ بلہ نثرہ۔ خید و خوشی نا اوارى نا سوب آن دا بندغ آتا خنک شروخ نثرہ۔ شریف ۽ مہر دل نا ہیبت یات بنگ ائی کس: ”ننا دُغار نا تل خیرجان و پین ائی پشینک ۽، بس پوک جن و کشوک ۽ ڈومرے۔“

منہ بیچ خلیگ آن پدمش تیبی بیچ نا کنگارہ گل انا ہوش ۽ پریفے۔۔۔ ہندا لگا کس پاہے بیچ گراکس پر غا۔۔۔ شریف یکدم سنگت آتیا توار کرے، ”سلو۔۔۔! بیچ نا مٹھتہ تے ایلو مش تیبی اوار کپیرے۔“

کل انا تا موک ملنگار۔ شریف تیبی نارچ ناروشانی ئی بیچ نامش تے پشکارا۔ اوتخار کہ بیچ نامش تیبی ہڈ اسے نار اچکلو بٹ نثرہ۔

ولے بھارتخت اوفا خوشی اودیم مس ہر اتم کہ اوک کھڈان کشوک آگڈ یکو بیچ نا جاگہ غا پوجی نا ہڈاس خنار۔ پدا کڈ انا مش تے دو اٹ ڈانگ ایگ کنگ ۽ شروع کریر تو اسہ مری برچوٹ نا جوڑہ اسے تون اوار چ آتیبی جون اسے نا پیرہ ہڈ اٹ خنکارہ۔ ہومش تیبی شینا ختی کارڈ نا کمک اٹ سما تما کہ دا جون اوفا شار ائی ہندی ماسٹر

شیرجان نا مارشیر دل ناکس ہرا ارا سال مست بیگواہ مسوس۔۔۔ ہر چار سنگت غلغلو آخن تون ہبکہ سلوک نثر۔۔۔! ولے او فتنے داسا الو کہ ڈیٹیکٹر نا توار دُغار نا تل ائی ڈوک آکا خزانہ سوب آن ہم کس۔

عید انا ارمانک

.....7 میکو پندہ غان برج

ہر ارا ئی عیدی تے تڑیرہ۔ وڑ وڑ انا گنج ہیٹ مسگہ اوفا گندگی ۽ ہر فیس چننا تینا ساہار تا ہیبت ۽ کریرہ ولے عامر تون ہیبت کنگ کن سچ آلو۔ اوکنگ انا وڑ پیرہ سلوک کس چننا تا ہیبت آتے بلکہ۔ اوگلی نا سچ اسے آتوس تین تون پارے، "کاش! کنا باوہ اینوزندہ مسکہ تو کنا ہم عید ایلو چننا تا وڑ مسکہ۔"

ہندا کان اوفا اسہ ہمسائے اس منیر گدریگا او عامر ۽ دن خننا پیہ مس۔ او عامر نا کاٹم آ تینا دو ۽ تینا اودے ارا غاتینا درے اریغ تس تے عیدی ہم تس تے پدا ارا کن تے سوہم تس تے عامر جٹ اسے کن خوش تو مس ولے اونا است انا گنج اسے ئی کل ارا مک تھوک نثر۔ عامر ارا غا ہنا۔

شام انا خاچنگ وخت آچ آدے انا ہر ندرہ اونا خن تا مون آ اسہ فلم اسے نا وڑ چلیگ کس۔ او آسمان نا کڈ آ ہر ادا کرسا پارے، "اے اللہ! ائی اسہ چننا سے ہم تیبی وغریبی نا ڈکھ ۽ نشان تیس کہ اونا عید انا ارا مک، ارمان سلیس۔"

دا عید عامر ۽ اسہ احساس اس تس کہ دنیائی کل آن بھلا نا اومیتی گرا تا ناف بلکہ باوہ نا سینا غان مرمنگت اسہ بھلونا اومیتی اسے۔

باوہ نا سینا ممتنگت نا سوب آن زند ۽ نا پورا ارمان تا باسنی مدامی کن ہشک۔ او اسہ داغ اس است آتھک ۽ ہمو داغ مدامی کن ارمان اس سلک۔